

چکیده

تحلیل سیاست های تجویز منطقی دارو و ارائه گزینه های سیاستی برای ایران

مقدمه: تجویز غیر منطقی دارو پیامدهای نامناسبی چون نارضایتی بیمار، طولانی شدن و تشدید بیماری ایجاد عوارض جانبی خطرناک، بستری شدن در بیمارستان و در نهایت افزایش هزینه های درمانی برای افراد و دستگاه های دولتی و مهمتر از همه ایجاد مشکل همیشگی کمبود دارو در کل کشور را در برداشته است. تدوین گزینه های مناسب و به تبع آن تجویز منطقی دارو در این راستا امری ضروری میباشد لذا این مطالعه با هدف تحلیل سیاست های تجویز منطقی دارو و ارائه گزینه های سیاستی برای ایران انجام شد.

روش پژوهش: این مطالعه بصورت کیفی انجام گرفت. ابتدا با انجام یک مطالعه ی مروری نظام مند، مداخلات انجام شده جهت تجویز منطقی دارو در جهان بررسی و پایگاه های اطلاعاتی درزمینه ی تجویز منطقی دارو در بین سال های ۲۰۱۵-۲۰۰۰ انتخاب گردید. این پایگاه ها شامل EBMBASE, PubMed, Scopus, web of knowledge, Google scholar, Irandoc, SID, Magiran, IranMedex بود. سپس با ۴۰ نفر از افراد صاحب نظر در زمینه ی تجویز منطقی دارو باهدف تحلیل سیاست های مذکور و وضعیت تجویز دارو مصاحبه به عمل آمد. روش نمونه گیری در این مطالعه مبتنی بر هدف و روش جمع آوری داده ها مصاحبه نیمه ساختار کند بود، مصاحبه ها با استفاده از راهنمای مصاحبه انجام گرفت، مدت زمان انجام مصاحبه ها حدود یک ساعت بود، در حین انجام مصاحبه ها، علاوه بر ضبط آن ها، یادداشت برداری هم انجام شد. مصاحبه های ضبط شده به صورت متنی و کلمه به کلمه پیاده گردید. داده های به دست آمده با استفاده از نرم افزار MAXQDA10 تحلیل شد. در مرحله آخر مداخلات به دست آمده از مطالعه مرور سیستماتیک و همچنین گزینه های پیشنهادی توسط سیاست گزاران با استفاده از فن دلفی اعتبار سنجی گردید. و در نهایت ۸ گزینه در این مرحله به عنوان گزینه های پیشنهادی ارائه شد.

یافته ها: از ۸۱۳۹ مقاله ۲۴ مقاله انتخاب شدند، نتایج حاصل از مطالعات مرور نظام مند شامل پرداخت مبتنی بر عملکرد، برگزاری کلاس ها و کارگاه آموزشی، بازخورد عملکرد به پزشکان بود. تم های به دست آمده در مطالعه شامل ۵ تم اصلی و ۱۸ تم فرعی شامل محتوا (ساختار و تشکیلات، برنامه ها و گایدلاین ها)، زمینه (عوامل سازمانی و مدیریتی؛ عوامل فرهنگی، عوامل اقتصادی، عوامل سیاسی، عوامل قانونی)، فرایند (در دستور کار قرار گرفتن سیاست، تدوین سیاست، اجرای سیاست، ارزشیابی سیاست) و نقش آفرینان و ذینفعان (موضوع، قدرت، ارتباطات) وضعیت تجویز (منطقی، غیر منطقی، دولتی و خصوصی) بودند. گزینه های سیاستی نهایی شامل استفاده از شیوه پرداخت مبتنی بر عملکرد جهت پزشکانی که تجویز منطقی داشته اند، درگیر نمودن داروسازان جهت آموزش به بیماران و تشکیل تیم ارزیابی نسخ در بیمارستان و ارائه فیدبک به پزشک مربوطه بود.

نتیجه گیری: وضعیت تجویز دارو در سال های اخیر در مواردی بهبود یافته است اما شاخص های تجویز دارو با استانداردهای سازمان جهانی بهداشت فاصله دارد، لذا جهت موفقیت در این زمینه به تولیتی قوی و در کنار آن ارتقا فرهنگ عامه از طریق آموزش های مداوم نیاز می باشد و همچنین سازمان های غیردولتی و بخش خصوصی بایستی در تدوین و اجرای برنامه های تجویز منطقی دارو در آینده مشارکت داده شوند.

کلیدواژه: تحلیل سیاست، تجویز منطقی دارو، گزینه های سیاستی